

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مبانی تصویرسازی

رشته گرافیک

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۳۶۶۶

شباهنگی، جلال	۷۶۰
مبانی تصویرسازی/ مؤلفان: جلال شباهنگی، محسن حسن پور. - تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، ۱۳۹۱.	م ۲۵۳/ش
۱۳۲ص. - مصور. - (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۳۶۶۶)	۱۳۹۱
متون درسی رشته گرافیک گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات.	
برنامه‌ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی رشته گرافیک دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش وزارت آموزش و پرورش.	
۱. گرافیک. ۲. نقاشی. الف. شباهنگی، جلال. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش.	
دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش. ج. عنوان. د. فروست.	

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز:

پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های
فنی و حرفه ای و کار دانش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پیام نگار (ایمیل)

www.tvoccd.sch.ir

وبگاه (وب سایت)

کتاب مذکور طی سال های تحصیلی ۸۱-۸۲ و ۸۲-۸۳ توسط ۳۱ هنرآموز از ۲۸ هنرستان
که به صورت تصادفی انتخاب شده اند و ۱۹۸ نفر از هنرجویان و ۱۰ نفر از متخصصان موضوعی و
خبرگان حرفه ای اعتباربخشی شده است و نتایج آن در کتاب اعمال گردید.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش

نام کتاب: مبانی تصویرسازی - ۴۹۵/۲

مؤلفان: جلال شباهنگی، محسن حسن پور

اعضای کمیسیون تخصصی: دکتر هوشنگ ارومیه، مژگان اصلانی، دکتر کامران افشارمهاجر، خدیجه بختیاری و

مهندس ابراهیم آزاد

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل چاپ و توزیع کتاب های درسی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

صفحه آرا: طرفه سهانی

طراح جلد: طاهره حسن زاده

ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

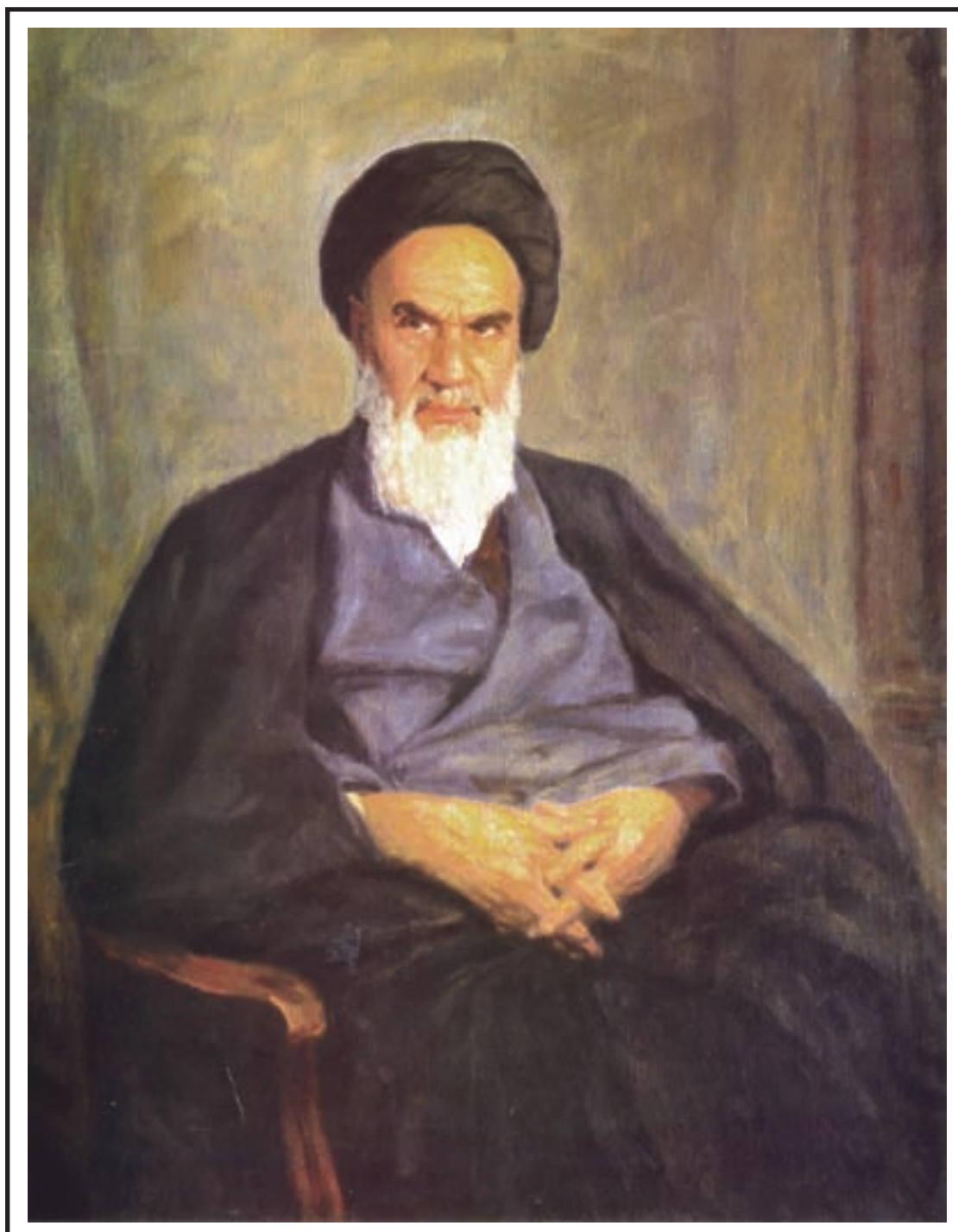
تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۴۴۵/۶۸۴

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ هشتم ۱۳۹۱

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۲-۱۳۳۴-۰۵-۹۶۴-۰۵-۱۳۳۴-۲ ISBN 964-05-1334-2

اثر استاد کیخسرو خروش

بمنز عبارتست از دمیدن روح لعنت در انسانها
امام خمینی

فهرست

مقدمه

فصل اول: تصویرسازی

- ۱-۱- اهداف و رسالت تصویرگر ۱
- ۱-۲- اهمیت رنگ در تصویرسازی ۱
- ۱-۳- طراحی با اشکال اصلی ۱۲
- تمرین ۱۹

فصل دوم: شیوه‌های تصویرسازی

- ۲-۱- مداد (مداد رنگی - مداد سیاه) ۲۱
- ۲-۲- ماژیک ۳۰
- ۲-۳- مرکب ۳۴
- ۱- شیوه‌ی نقطه‌چین یا نقطه‌پردازی ۳۵
- ۲- شیوه‌ی هاشور آزاد ۳۵
- ۳- شیوه‌ی هاشور یک‌سو یا هم‌جهت ۳۶
- ۲-۴- اسکراچ برد (خراش) ۳۹
- ۲-۵- حکاکی بر روی چوب ۵۱
- ۲-۶- چاپ شیشه (منوپرینت) ۶۲
- چاپ برگردان ۶۲
- ۲-۷- کلاژ یا تکه چسبانی ۶۵
- ۲-۸- پاستل روغنی - مداد شمعی ۷۴
- پاستل روغنی و حرارت ۷۸

۸۱ ۹-۲- گواش

۸۱ ۱- شیوه‌ی آبرنگ‌نما

۸۳ ۲- شیوه‌ی پوششی

۹۲ ۱۰-۲- آبرنگ

۱۰۸ ۱۱-۲- اکولین و پاک‌کننده

۱۱۴ ۱۲-۲- چسب چوب

۱۲۰ ۱۳-۲- شیوه‌ی ایربراش (مطالعه آزاد)

مقدمه

تصویر، واژه‌ای است که از گذشته‌های دور تا امروز به انسان جهت ارتباط برقرار کردن کمک کرده است. همچنین توسط آن انسان‌های عهد گذشته توانسته‌اند مفاهیم و تجارب بسیاری را از طریق آن به یکدیگر انتقال دهند. تصویر موجب پیدایش خطوط تصویری اولیه نظیر خط هیروگلیف و میخی شد و توسط خط، انسان توانست تاریخ‌نگاری کند و برای آیندگان تمامی آن‌چه را در گذشته‌های دور اتفاق افتاده به ثبت برساند و موجب رشد و شکوفایی در تمامی زمینه‌های علوم بشری گردد. آن‌چه بسیار اهمیت دارد، این است که در گذشته و حال تصویر همواره در ارتباط با آموزش نقش کلیدی داشته است و به واسطه‌ی اهمیت آن افرادی به خلق تصاویر پرداختند که در معنای عام «هنرمند» و در حیطه‌ی تخصصی‌تر «مصور» و «تصویرگر» نامیده می‌شوند.

در گذشته «تصویر» و «مصور کردن» در حیطه‌ی خاصی نمی‌گنجد و شامل هر اثر تصویری می‌شد، بدین‌سان اثر خلق شده‌ی خویش را مصورسازی می‌دانستند، زیرا که تصور می‌شد تصویر به‌دست آمده توسط آن‌ها براساس موضوع و متن خاصی بوده است. هرچند که در گذشته نیز آثار خلق شده براساس موضوعاتی نظیر جشن‌ها، آیین‌ها، پیروزی‌ها و غیره بوده است، ولی برای همگان قابل دسترس نبود زیرا اغلب در اماکن خاص و نزد بزرگان و حاکمان بوده است. زمانی که کتابت آغاز گردید هنرمندان و مصوران تمامی هنر خود را در قالب تصاویر، کادر و حواشی تزئینی کتاب‌ها به‌کار گرفتند و توانستند به واسطه‌ی تصاویر به‌درک بهتر متون کتاب‌ها اعم از دینی نظیر کتاب ارژنگ مانی، ادبی، علمی همانند کتاب عجایب المخلوقات و غیره پردازند. به واسطه‌ی پیدایش صنعت چاپ کاربرد و نقش تصویرگری تعریفی تازه یافت. در عصر کنونی تصویرگری با محتوا و موضوع به‌صورت مستقیم درگیر است و اثر تصویری بدون آن‌ها دیگر به‌عنوان تصویرگری پذیرفته نمی‌شود.

در دوره‌های گذشته هنرمندان به نقش کردن تصویر بر ظروف، اشیاء و اماکن می‌پرداختند که بیش‌تر به هنرهای مستظرفه (ظریف و تزئینی) و نقاشی نزدیک بود و تا مدت‌ها تصویرگری در کنار نقاشی به‌تداوم خود ادامه داد، به‌طوری که تفکیک آن‌ها از یک‌دیگر امری دشوار و گاه غیرممکن می‌نمود. در آن عهد هنرمندان نقاش در کلیه‌ی زمینه‌های تصویری دستی به قلم داشتند و حیطه‌ی کاری آن‌ها بسیار گسترده‌تر از زمان حاضر بود.

در دسته‌بندی‌ها نقاشی را به لحاظ موضوعی تا قبل از دوره‌ی مدرن، به سه دسته تقسیم نموده‌اند:

۱- منظره^۱ ۲- طبیعت بی‌جان^۲ ۳- پرتره^۳ (چهره)

و به لحاظ ساختار به:

۱- نقاشی دیواری ۲- سه پایه‌ای ۳- کتابت

دسته‌بندی کرده‌اند. تصویرگری به تدریج توانست خود را از زیرمجموعه‌ی نقاشی تا حدی جدا سازد. این حرفه طی چند دهه‌ی اخیر توانسته در کنار رشته‌ی گرافیک و با آن رشته به حیات خود ادامه دهد. در زمان حاضر نیز تصویرگران به صورت عمده با دو گرایش به نقاشی و گرافیک وجود دارند، و تأثیر این نوع گرایش در آثارشان قابل مشاهده است و این امر موجب گردیده تا گاه تمایل به یکی از این رشته‌ها کم و یا زیاد گردد. حال این حرفه به رشته‌ای خاص با تخصص‌های مختلف تبدیل شده است، و برای رسیدن به این تخصص‌ها گذراندن مراحل و درجات گوناگون آموزش هنری لازم است.

در این کتاب سعی شده است تا هنرجویان عزیز با الفبا، اصول و برخی شیوه‌های رایج این رشته‌ی جذاب آشنا گردند و بتوانند از این اصول و شیوه‌ها جهت رسیدن به اهداف متعالی تصویرگری دسترسی یابند.

امید است که در این راه توانسته باشیم گامی هرچند کوچک برداشته باشیم تا هنرجویان عزیز و آینده‌سازان بتوانند برای خود و آیندگان تجارب ارزنده‌ای از خود به یادگار گذارند.

هدف کلی

آشنایی با انواع شیوه‌های تصویرسازی کتاب و کسب مهارت عملی آن
